



**GREENPEACE**



 **Naturvernforbundet**



**Framtiden i  
våre hender**

Til: Tina Bru, olje- og energiminister og Olje- og energidepartementet

I kopi: Sveinung Rotevatn, klima- og miljøminister, Odd Emil Ingebrigtsen, fiskeri- og sjømatminister, Ine Eriksen Søreide, utenriksminister

9. april 2021

### **Høringssvar til forslag til konsekvensutredningsprogram for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel**

*Deres ref.: 20/2504 (OED)*

Framtiden i våre hender, Greenpeace, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Sabima og WWF Verdens naturfond (WWF) viser til Olje- og energidepartementets høringsbrev om forslag til konsekvensutredningsprogram for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel, og takker for muligheten til å komme med våre innspill.

Regjeringen har besluttet å igangsette en åpningsprosess for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel i henhold til havbunnsmineralloven. Dette på tross av advarslene fra forskere som sier at vi ikke har tilstrekkelig kunnskap om disse områdene, og at dette vil kunne føre til irreversible skader på helt unik natur.

Framtiden i våre hender, Greenpeace, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Sabima og WWF krever, med bakgrunn i dagens kunnskapsnivå for mineralutvinning på havbunnen, at:

- **Regjeringen stanser nåværende åpningsprosess av mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel**
- **Regjeringen jobber aktivt internasjonalt, særlig i Den internasjonale havbunnsmyndigheten (ISA), for et langvarig moratorium på mineralutvinning på havbunnen fram til det er bevist at slik virksomhet kan skje uten tap av dyreliv, leveområder og naturens egne funksjoner**

Havforskere: Vi har ikke nok kunnskap om dyphavsnaturen  
Livet i dyphavet har blitt til gjennom millioner av år og mye tyder på at det er nettopp her livet på [jorda først oppsto](#). Siden miljøet i dyphavet er veldig stabilt, tilpasser naturen seg endringer sakte.

Det gjør dyphavsøkosystemene særlig sårbare for menneskelige inngrep. De mest artsrike og unike naturområdene på havbunnen er ofte knyttet til områder hvor er det stor geologisk aktivitet. Dette er de samme områdene som er mest interessante for mineralutvinning.

Gruvedriften er planlagt å fungere på samme måte som et dagbrudd på land og vil [fjerne eller velte om den naturlige havbunnen totalt](#). De negative miljøeffektene av mineralutvinning på havbunnen kan derfor bli svært alvorlige. Vi synes det er kritikkverdig at det legges opp til en åpningsprosess av havområder uten at det finnes tilstrekkelig kunnskap om i hvilken grad mineralutvinning kan ødelegge for livet i havet, leveområder eller området funksjon for havet. En konsekvensutredning baserer seg som hovedregel på sammenstilling av eksisterende kunnskap om aktivitet og påfølgende konsekvenser for natur. Denne type kunnskap er vi ikke i nærheten av å ha i dette tilfellet. Derfor må åpningsprosessen stanses til vi har nok kunnskap om konsekvenser av mineralutvinning på havmiljøet og andre næringer.

**Det som må på plass før en åpningsprosess i det hele tatt kan vurderes, er kunnskap om dyreliv og leveområder i dyphavet. Herunder kunnskap om hvordan arter påvirker hverandre og hvordan arter påvirkes av sine leveområder. Det trengs også inngående kunnskap om spredningsryggenes økosystemfunksjoner, siden deres rolle for havet lokalt, regionalt og globalt fremdeles er lite kjent.**

Vi støtter også [Havforskningsinstituttets konklusjon](#) om at det bør opprettes et omfattende nettverk av verneområder på større havdyp før det eventuelt kan åpnes for leting eller utvinning av mineraler.

Store naturverdier kan gå tapt

Som beskrevet i forslaget til program for konsekvensutredningen, finnes det et spesielt dyreliv i dyphavet som er helt annerledes enn det vi kjenner fra jordas overflate. Havet er under et [økende press](#) og det enorme mylderet av liv som finnes der er i ferd med å forsvinne. Bare siden [1970 har 36 prosent av mengden liv i havet](#) blitt borte. Store områder er fremdeles lite utforsket, og spesielt kunnskapen om dyphavets natur og rolle er lite kjent. Mer enn [80 prosent av havet er fremdeles helt ukjent for oss mennesker](#). Dette betyr at ekstrem forsiktighet er nødvendig.

Det vi derimot allerede vet, er at dyphavet er det største sammenhengende leveområdet som finnes på planeten vår, og at dyphavet støtter økosystemprosesser som er nødvendige for at [jordas naturlige systemer skal fungere](#). Mesteparten av dyrelivet i havdypet er ubeskrevet, men man har funnet bakterier, havbørsteormer, tanglopper, bløtdyr og svamp som for eksempel lever av energien fra varme kilder. Artsdatabanken vurderer nå å føre opp [flere nyoppdagede leddormer og krepsdyr i dyphavet som truet](#) fordi de er svært sjeldne og er direkte utrydningstruet på grunn av mulig mineralutvinning.

Siden områdene er lite utforsket, vet vi ikke hvor viktige disse økosystemene er for det øvrige livet i havet. Mineralutvinning på havbunnen kan gjøre stor uopprettelig skade på denne naturen og dermed potensielt negativt påvirke livet i havet ellers. I et langsiktig perspektiv vil fordelene med sunne, bærekraftige hav være langt større enn alle mulige kortsiktige insentiver som gruvedrift på havbunnen. Å åpne for mineralutvinning på havbunnen vil kunne [destabilisere sårbare havøkosystemer ytterligere](#) og dermed kunne undergrave selve fundamentet for en bærekraftig havøkonomi. Det vil ta mange år før forskerne får nok kunnskap om dette livet, til at man kan konsekvensutrede en eventuell mineralutvinning på havbunnen.

## Arealkrevende

Mineralutvinning på havbunnen vil kreve enorme arealer. I tillegg til sulfidforekomster, ser man for seg utvinning av mineraler på manganskorper, som er et tynt belegg på undersjøiske fjell som inneholder mangan og jern, og mindre mengder andre metaller som kobber og nikkel. Disse skorpen er kun **noen få centimeter** tykke. Den internasjonale havbunnsmyndigheten mener at det kan være økonomisk lønnsomt i områder ned til 5 cm i tykkelse. Dette betyr at enorme områder havbunn må skrapes per tonn metall. **En storskala mineralutvinning globalt, som noen ser for seg, vil fjerne eller velte om den naturlige havbunnen totalt på områder [på størrelse med verdensdeler](#).**

## Konsekvenser for naturen

- Mineralutvinning på havbunnen kan [påvirke det unike dyrelivet i dyphavet negativt](#) og splitte opp sammenhengende leveområder langs spredningsryggene.
- Mineralutvinning på havbunnen vil kreve store inngrep i naturen der enorme mengder med stein knuses og potensielt spres utover enorme områder. Slike inngrep vil føre til [direkte tap av dyreliv og skade sårbare leveområder](#).
- Tapet av arter og ødeleggelse av leveområder i dyphavet, som følge av mineralutvinning på havbunnen, kan føre til [mindre mat for fisk og annet liv](#) ellers i havet.
- Forventede utslipp av kjemikalier, avfallsprodukter og partikler fra mineralutvinningen kan [forurense havmiljøet](#), også langt unna områdene der inngrepene gjøres.
- [Støy, vibrasjoner og lys](#) i forbindelse med en mineralutvinning på havbunnen kan gi en rekke uante negative konsekvenser på dyrelivet i dyphavet og i havet for øvrig.

## Konsekvenser for klima

- Mineralutvinning på havbunnen risikerer å frigjøre store mengder [CO2 som er naturlig lagret på havbunnen](#).
- Mineralutvinning på havbunnen kan få uante negative konsekvenser på grunn av endring i utslipp fra aktive skorsteiner til havet.

## Økonomiske og helsemessige konsekvenser

- Investeringer som [burde gått til omstillingen til en bærekraftig økonomi](#) og restaurering av natur, blir heller brukt til utvinning av ikke-fornybar industri. Mineralutvinning på havbunnen krever enorme investeringer og er svært dyrt. I dag er det ingenting som tilsier at dette blir en lønnsom næring for Norge og verden. Både kloden og vi mennesker vil være tjent med om pengene heller brukes til å skape en sirkulær økonomi med økt fokus på ombruksløsninger, resirkulering, teknologiske nyvinninger som minsker behovet for nye materialer og skaper en bedre bevaring av natur.
- Utvinning av havbunnsmineraler kan føre til at potensielle fremtidige viktige vitenskapelige funn, [som medisiner og genressurser](#), kan gå tapt.
- Kostnaden for ødeleggelse av dyphavs natur kan bli enorme for framtidige generasjoner. Naturens verdi for samfunnet, den reelle verdien av varene og tjenestene den gir oss, gjenspeiles ikke i verdiskapingsmodeller siden mange av disse godene er gratis. Dette resulterer ofte i at

myndigheter i mange land substituerer skadelig utnyttelse av naturen i stedet for å beskytte den, og prioriterer dermed ikke bærekraftige økonomiske aktiviteter, er konklusjonen i en [nylig publisert Dasgupta review](#). Et forsiktig estimat av den totale kostnaden globalt for subsidier som skader naturen, er rundt 4 til 6 billioner USD per år. Mineralutvinning på havbunnen vil kunne øke dette betraktelig.

Framtiden i våre hender, Greenpeace, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Sabima og WWF støtter også Norges Fiskerlags krav om at mineralutvinning på havbunnen ikke må kunne ødelegge for fiskerier eller havmiljø, og deler deres bekymring om store utslipp av tungmetaller, miljøgifter og kjemikalier.

Bryter med FNs bærekraftsmål

Vi er inne i FNs havforskningstiår og statsminister Erna Solberg er høy beskytter for Havtiårsalliansen. Solberg og Norge er også initiativtaker til panelet for en bærekraftig havøkonomi. Dette havpanelet la nylig fram en rapport – [Havløsninger som kommer mennesker, natur og økonomi til gode](#) – med tydelige anbefalinger om hvordan verden skal nå flere av bærekraftsmålene. Kjernebudskapet i rapporten er at havet er enda viktigere enn tidligere antatt, at tilstanden i havet er verre enn vi til nå har trodd, men også at havet har mange av løsningene som menneskeheten og planeten trenger.

**Mineralutvinning på havbunnen er ikke trukket frem som en av disse løsningene. Havforskere mener derimot at det trengs langt mer kunnskap om livet i dyphavet og konsekvensene av eventuell mineralutvinning på havbunnen. Vi trenger også en grundigere forståelse av behovet for havbunnsmineraler i den sirkulære økonomien. Før dette foreligger, kan en mineralutvinning være i strid med selve definisjonen av en bærekraftig havøkonomi. Rapporten konkluderer også med at mineralutvinning på havbunnen reiser en rekke miljømessige, juridiske og forvaltningsmessige utfordringer som kan være i konflikt med FNs bærekraftsmål.**

Utenfra kan det se ut som at Norge tar globalt lederskap med å få verden med seg i et bærekraftig løft for havet. Men å åpne for mineralutvinning langs spredningsryggene på norsk kontinentalsokkel er stikk i strid med Norges ambisiøse tiltaksplan, blant annet gjennom forpliktelsen i [handlingsplanen til Havpanelet](#) om å sikre havets helse og rikdom for kommende generasjoner, og å ha en føre-var-tilnærming til mineralutvinning på havbunnen. Forvalteransvaret og føre-var-prinsippet ligger også fast i [Granavolden-plattformen](#) til regjeringen.

**Framtiden i våre hender, Greenpeace, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Sabima og WWF krever derfor at Norge skal støtte opp om et internasjonalt moratorium på mineralutvinning på havbunnen til det er bevist at en slik type aktivitet kan skje uten tap av dyreliv, leveområder og naturens egne funksjoner, samt ikke bryter med FNs bærekraftsmål.**

Også kjøretøyprodusentene BMW Group og Volvo Group støtter et internasjonalt moratorium på havbunnsmineraler sammen med selskapene Samsung SDI og Google. [Denne uttalelsen](#), som kom i mars 2021, er en tydelig beskjed fra tunge globale selskaper om at utvinning av havbunnsmineraler ikke er en grønn framtid med dagens kunnskap.

Mineraler til det grønne skiftet må være fra resirkulerte ressurser

Et stort behov for metaller til “det grønne skiftet” trekkes fram som argument for å starte opp med mineralutvinning på havbunnen i norske havområder. Mange studier sier at resirkulering alene ikke vil være nok for å møte det raskt økende behovet for metaller. For å unngå katastrofale klimaendringer, må vi øke produksjon av fornybar energi kraftig i de neste to tiårene - og vi mener at det er fullt mulig *uten* å hente mineraler fra havbunnen.

[En ny WWF-rapport](#) har sammenlignet ulike studier innen framtidige behov for ulike mineraler. [En studie fra 2019](#), og andre lignende analyser, beregner at behovet for kobolt innen 2050 vil være 420 prosent over det som finnes i landbaserte gruver. Men tallene som ofte skisseres er helt i øverste ende, for i et annet scenario sier de samme studiene at vi har tilstrekkelig med mineraler fra utelukkende landbaserte gruver.

Et enda viktigere poeng er at etterspørselen kan [reduseres med 60-90 prosent](#) for de fleste mineraler dersom materialeeffektivitet og resirkuleringsgraden økes gjennom innføring av et sirkulært system for forbruk av mineraler. Modellene tar heller ikke hensyn til den raske teknologiske utviklingen innen materialvitenskap, nyskapende forretningsmodeller eller endringer i politikk og livsstil som kan endre behovet for nye mineraler. Spesielt elektriske kjøretøy er i rivende utvikling, med produsenter som kontinuerlig kommer med innovasjoner. Det er å forvente at ny teknologi vil gjøre, for eksempel, batterier langt mer mineralgjerrige.

Mineraler er ikke-fornybare ressurser, og det er derfor viktig med en helhetlig politikk basert på en sirkulær tankegang. Spesielt i vår del av verden må vi arbeide for en betydelig forbruksreduksjon, noe som også vil si redusert uttak av ikke-fornybare ressurser som metaller og mineraler. For eksempel så viser en [rapport fra 2020](#) at kun 2,4 prosent av norsk økonomi er sirkulær, som betyr at hele 97,6 prosent av materialene ikke blir ført tilbake til kretsløpet. Regjeringens ambisjon i den [kommende strategien om sirkulær økonomi](#) er at *Norge skal være et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi som utnytter ressursene bedre*. Å åpne for mineralutvinning på havbunnen undergraver denne ambisjonen.

**Framtiden i våre hender, Greenpeace, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, Sabima og WWF mener at Norge, og verden for øvrig, må omstilles til en sirkulær økonomi der ombruksløsninger, resirkulering og teknologiske nyvinninger som minsker behovet for bruken av nye materialer, inkludert nye metaller, blir styrende.**

Under nåværende anslag vil det å produsere kobber gjennom resirkulering i 2060 fortsatt være rundt 15 prosent dyrere enn gjennom gruvedrift, og andre resirkulerte ikke-jernholdige metaller vil være opptil 25 prosent dyrere. Tilførsel av mineraler fra dyphavet kan redusere prisene og undergrave langvarige insentiver for produsenter og myndigheter med å skalere opp resirkuleringsprosessen, spesielt i voksende økonomier.

Forestillingen om at mineralutvinning på havbunnen er en framtidsretta og grønn næring vil også potensielt bli slått ned av [EUs nye taksonomi-regelverk](#), som skal sette en stopper for grønnvasking og gjøre finanssektoren mer bærekraftig. Kriterier som at aktiviteten ikke må gjøre vesentlig skade på det marine miljøet, eller skade biomangfold og økosystem, vil utvilsomt plassere denne industrien på «svartelista» – og dermed enda mindre attraktiv å investere i.

Norge – en fyrlykt for verden

Norge, som en fyrlykt for verden, må satse på en bærekraftig havøkonomi som sikrer økologiske, sosiale og økonomiske goder til nåværende og fremtidige generasjoner gjennom å ivareta mangfoldet, produktiviteten og robustheten til marine økosystemer. Dette må skje ved bruk av rene teknologier, en fornybar energiproduksjon og sirkulære materialstrømmer.

Forestillingen om at dagens arbeidsplasser innen oljeindustrien skal over til mineralutvinning på havbunnen er langt fra framtidsretta. Alle morgendagens havrelaterte jobber må være bærekraftige, naturpositive og klimapositive – både over og under havoverflaten.

Med vennlig hilsen



**Anja Bakken Riise**

Leder

[Framtiden i våre hender](#)



**Frode Pleym**

Leder

[Greenpeace Norge](#)



**Therese Hugstmyr Woie**

Leder

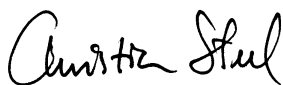
[Natur og Ungdom](#)



**Silje Ask Lundberg**

Leder

[Naturvernforbundet](#)



**Christian Steel**

Generalsekretær

[Sabima](#)



**Karoline Andaur**

Generalsekretær

[WWF Verdens naturfond](#)